

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Črna vsak črtnik in velja s pošiljano vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za četlet leta 1-50 K. Naročila za Nemčijo 8 K, za druge Evropske države 6 K. Črna vsak po svoji, plača na leto samo 5 K. — Naročila se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odgovoril. — Upr. Katedra študentskega društva, dostavijo list brez posebnih naročil. — Posamezni list stanejo 12 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5. — Robotniki se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta šte. 5, sprejemna naročila, inserate in reklamacije. — Za večkratne oglašne primeren popust. V oddelku „Mala nemščina“ stane beseda 5 vin. Piste in zabave vsaka petčetrsta 24 vin., izjave in Poslane 36 vin. — Inserate se sprejemajo do tistih epoldne. — Nespriče reklamacije se pošiljajo preko.

Vladini načrti.

Dne 2. marca je ministrski predsednik Klam-Martinič pozval nekatere osebe k sebi na posvetovanje o sedaj najvažnejših družabnopolitičnih zadevah. V dobro poučenih krogih se govori, da je sam presvitli cesar želel, da se ministrski predsednik briga sedaj za take reči in da pripravi njih uresničenje. Vprašanja, o katerih je ministrski predsednik govoril, so taka, ki se morajo kaj izpeljati, in taka, kojih izpeljavo je treba že pripravljati. K prvi skupini spadajo prehranjevalna vprašanja, k drugi družabna vprašanja v širjem pomenu besede, kakor so ljudsko zdravje, skrb za mladino, skrb za vojne invalide, družabno zavarovanje, stanovanjsko vprašanje in delavska priložnost.

Živila za revne ljudi.

Mladi cesar rad gre med ljudstvo, za to tudi pozna njegove potrebe. Ko je nastalo na Dunaju, v večmilijonskem mestu, pomanjkanje premoga, je cesar osebno storil vse, da se je pomanjkanje odpravilo. Dunajčani zaradi tega obožujejo svojega mladega cesarja in okoli njegove osebe so si spletli venec lepih, mičnih dogodbic, ki vse govorijo en jezik: Naš cesar ima blago, plemenito srce.

Tako je cesar tudi med svojim ljudstvom zapazil, da revni ljudje ne dobijo ali le težko dobijo živil. Ministrski predsednik je pri posvetovanju dne 2. marca izjavil, da bode vlada gledala na to, da se bodo živila redno dostavljala in da bo vlada revnim ljudem pomagala tudi z denarjem, da si lahko nabavijo živil. V to svrhu je določila okoli 300 milijonov, s katerim bo poskrbela, da bodo revni ljudje dobili vsaj nekaj mesa, ako bi kruha ne bilo dovolj na razpolago. Okrajna glavarstva bodo v tem oziru stavila svoje predloge.

Mi že danes opozarjamo okrajna glavarstva, da ne prezrejo tudi naših krajev. V naših gorah, vinogradih, a tudi po vaseh je veliko ubogih ljudi, ki so potrebni državne podpore, da si lahko nabavijo vsaj mesa, če drugih živil ne bo dovolj na razpolago. Sicer bomo o tem še govorili in to zadevo s pozornostjo zasledovali.

Družabnopolitična vprašanja.

Toda mladi cesar gleda tudi v bodočnost. Vidi, da ljudsko zdravje zaradi naporov, prehrane in sploh vojskinih razmer peša; vidi, da je treba otrokom, in sicer dojenčkom, šolski mladini in šoli odrasli mladini posebnega varstva, skrbnega nadzorstva ter dobre vzgoje; da se na vojne invalide ne sme pozabiti; da se mora človeška družba

brigati tudi za stare, od dela in skrbi sklonjene ljudi; da se morajo revnim ljudem poskrbeti zdrava stanovanja; da se mora vsakemu, ki bo po vojski iskal delo, dati prilika za delo.

Za to je ministrski predsednik dne 2. t. m. govoril tudi, da vlada že sedaj misli na ljudsko zdravstvo, na mladino, na invalide, na zavarovanje za starost in delanezmožnost, na mala stanovanja, na vojne domove, na izseljevanje in na posredovalnice za delo. Rekel je, da hoče ta vprašanja rešiti skupno z zastopniki ljudstva, z državnim zborom.

Reči moramo, da so vse to vprašanja, ki ljudstva in narode mnogo bolj zanimajo, nego državni jezik, okrožja na Češkem, ali izločitev galiških poslancev iz državnega zbora. Sedaj ni čas, da se mečejo zopet med avstrijske narode povodi za prepire, ampak cesar nam kaže, na kaj naj sedaj mislimo, in za kaj naj delamo: da vzdržimo in da kmalu zopet ozdravimo od vojske razorane razmere. Naprej za našim mladim cesarjem!

Važne spremembe v armadnem vodstvu.

Cesar je načelniku generalnega štaba maršalu Konradu pl. Hecendorfu naznanil, da je nehal biti načelnik generalnega štaba avstro-ogrske armade. Sporočil mu je tudi, da mu bo poveril drugo važno vojaško službo. Za zasluge, katere si je pridobil maršal Konrad tekom sedanje vojske, ga je cesar odkoval z najvišjem avstrijskim vojaškim redom, namreč z redom Marije Terezije. Za Konradovega naslednika je imenovan general pl. Arc, rojen leta 1857 v Sibinju na Sedmograškem. Arc velja za enega naših najboljših vojskovodij. Katerakoli naloga se mu je poverila v svetovni vojski, vse je izvršil prav dobro. Ob začetku vojske je prevzel poveljstvo 6. armadnega zbora ter se je odlikoval v bitki pri Limanovi. V bitki pri Gerlicah je s svojim vojaškim oddelkom zelo pripomogel k temu, da je bila ruska fronta prebita. Ko je izbruhnila vojna z Rumunijo, je dobil nalogo, da s svojo armado iztira sovražnika iz Sedmograške ter ga zasleduje v lastno deželo. To nalogo je pl. Arc sijajno rešil. Cesar je vpošteval njegove velike vojaške vrline ter ga je imenoval za poveljnika generalnega štaba.

Spor z Ameriko.

V nedeljo, dne 4. marca, je Wilson v Vašingtonu storil obljubo kot zopet izvoljeni predsednik. Pri tej slovesni priliki je poljubil sv. pismo na tistem mestu, kjer stojijo besede: „Gospod je naše zavetje.“ Wilson se popolnoma zaveda važnosti ne samo tega svečanega trenutka temveč tudi položaja, v katerem se nahaja svet in v katerem so zlasti Zedinjene države. V poslanici, objavljeni ob zaključku starega (64.) kongresa, povdarja, da je sedanj položaj brez primere v zgodovini Zedinjenih držav in tudi v zgodovini vsake moderne vlade ter da vsebuje razne možnosti, pa tudi velike nevarno-

sti za državo. V teh odnošajih bi bila potrebna popolna edinstvo. Zbornica ljudskih zastopnikov je sijajno pokazala svojo edinstvo in željo do dejanja, senat pa še tega ni storil, ker je majhna skupina 11 mož sklenila, da ne sme delati. To bo v inozemstvu vzbudilo mnenje, češ, druge vlade smejo storiti, kar hočejo, ameriška pa ne. V senatu se torej mora najti sredstvo za to, da se senat odloči za dejanje, ker bi drugače deželo zadela nesreča. Kakšno sredstvo je to, se vidi iz dnevnega reda senatove seje dne 6. marca, kjer stoji točka o spremembi poslovnika v tem smislu, da se omogoči konec razprave, s čimer se onemogoči obstrukcija. Sicer so pa tudi obstrukcionisti v senatu izjavili, da bodo v slučaju vojske podpirali Wilsona.

Položaj v Ameriki je torej takšen, da je napoved vojske samo vprašanje časa, in sicer morda p av kratkega časa. V nastopnem govoru ob začetku novega kongresa je Wilson izjavil, da je Amerika v oboroženi nevtralizaciji, da pa jo okoliščine lahko prisilijo k temu, da se neposredno udeleži vojske. Zaklical je: Nazaj ne moremo več! Ljudsko mnenje je res vsepovsodi zoper Nemčijo. Objava nemške zvezne ponudbe Mehiki in Japonski je to ljudsko nenaklonjenost povzdignila do prave bojaželjne protivnosti. Tudi najvišje ameriško pravosodje plava z Wilsonom v bojoviti struji. Najvišje sodišče v Vašingtonu je namreč razsodilo, da imajo ameriški državljani, ki so na voznji po morju ogroženi, pravico z orožjem se braniti. Ta odločba je naperjena zoper nemške P-čolne. Tudi visoka finančna podpira Wilsona in njegove težnje. Velike bančne hiše so namreč predsedniku ponudile, da dajo državi 5 milijard dolarjev brezobrestnega posojila.

Wilsonov nastopni govor.

V nastopnem govoru ob začetku novega (65.) kongresa razpravlja Wilson naslednje misli: Že od začetka je pritisnila vojska svoj pečat na naš duh, na našo trgovino, industrijo in politiko. Na morju nam je bila prizadjena velika krivica. Ni bila naša želja odgovoriti s krivico in razžaljenji. Čeprav so bile nekatere nam storjene krivice neznosne, smo se vselej dobro zavedali, da si zase nismo ničesar želeli, cesar bi ne bili pripravljeni zahtevati za vse človeštvo, namreč pravičnost, prostost življenja in zaščito pred organizirano krivico. V tem duhu in v tem mišljenju smo prišli vedno bolj do prepričanja, da mora biti naša naloga delati za obranitev in okrepitev miru. Morali smo se oborožiti, da si zagotovimo našo zahtevo do neke gotove najmanjše mere pravice in prostosti. Nahačamo se trdno v oboroženi nepristranosti. Utegne se zgoditi, da nas prisilijo okoliščine k temu, da dejanski branimo svoje pravice ter se neposredno vdeležimo velike borbe. Toda nič ne bo spremenilo naših nazorov in ciljev. Ne želimo zavzeti cesarja in tudi ne pridobiti koristi. Ne želimo ničesar, kar bi bilo dosegljivo samo na stroške katkega drugega naroda. Nazaj ne moremo več. Gre za našo lastno usodo kot narod. Mi zahtevamo: Kot načelo miru mora veljati resnična enakopravnost vseh narodov v vseh pravnih vprašanjih; prostost morja za vse narode, po zakonih, ki se morajo skupno določiti, omejitev oboroževanja narodov na obranitev notranjega reda in varnosti; prepričenje vsakega poskusa podpirati upore v drugih deželah. Tem načelom in tej veliki nalogi hočemo posvetiti vse svoje moči, združene v edinstvo.